

Duurzame Dinsdag Trendrapport 2024

Zicht op duurzame initiatieven

Wat doet de samenleving als het gaat om duurzame ontwikkeling? Welke startups, scale-ups en burgerinitiatieven zijn erbij gekomen? Welke nieuwe thema's en nieuwe woorden zien we dit jaar? Dat lees je allemaal in het Duurzame Dinsdag Trendrapport 2024.

RINSKE VAN NOORTWIJK

Op de eerste dinsdag van september is het trendrapport overhandigd aan Chris Jansen, staatssecretaris van Openbaar Vervoer en Milieu, die het namens het kabinet in ontvangst nam. Een hoopvol document, maar wel met een stevige boodschap aan politiek en overheid.

Het rapport is dit jaar gebaseerd op de aanmeldingen van 227 initiatiefnemers bij Duurzame Dinsdag en gesprekken met meer dan 30 mensen met goed zicht op de onderstroom. GreenWish heeft het Trendrapport geschreven.

‘Duurzaamheid krijgt meer en meer een fysieke stoel in de boardrooms’

Gezondheid als kompas

Ongeveer een kwart van de inzendingen noemt gezondheid als drijfveer of koppelt gezondheid aan andere doelen. Het gaat om gezondheid van al het leven, variërend van bodem, water en lucht tot menselijke relaties. Een mooie ontwikkeling, want gezond-

heid is een verbindend thema dat iedereen belangrijk vindt. Caring Doctors zet zich bijvoorbeeld in voor plantaardig voedsel in verzorgingshuizen. Bycs wil kinderen weer gezond op de fiets naar school krijgen. En Voedselbos Wildgroei werkt niet alleen aan een gezonde bodem, maar biedt ook plek aan jongeren met mentale problemen. Daarom roepen de initiatiefnemers op: Kies gezondheid als kompas.

Wat opvalt is dat veel initiatieven gaan over de verbondenheid van mens met natuur. Het lijkt erop dat dit bewustzijn de systemen insjippelt. De natuur krijgt een fysieke stoel in de boardrooms en rivieren krijgen juridische rechten. Emissary of Gaia geeft de Aarde met artificial intelligence zelfs letterlijk een stem. En initiatieven als Earthfullness helpen mensen de verbondenheid met al wat leeft letterlijk te voelen.

Aandacht voor water

Veel initiatiefnemers van duurzame innovaties vragen nadrukkelijk aandacht voor water en komen zelf met creatieve oplossingen. Zo maakt prijswinnaar Drop2Drink drinkwater van regenwater. Dit is, zie elders in dit nummer, zowel toepasbaar op ‘huisniveau’ als in hele woonwijken. Er zijn ook wateropslagsystemen, zoals die van Just-Nimbus met grote waterzakken in kruipruimten. FieldFactors zorgt ervoor dat water wordt opgeslagen in natuurlijke waterbergingslagen in de bodem. En natuurlijk zitten er diverse waterbesparingsopties in de koffer, waaronder het droogtoilet van prijswinnaar Biocompact

Chris Jansen ontvangt de 'Duurzame Dinsdag'-koffer uit handen van Rob Jetten

FOTO: COLIJN VAN NOORT

Prinsjesdag van het Klimaat

Duurzame Dinsdag wordt al 26 jaar gehouden op de eerste dinsdag van september. Het is de Prinsjesdag van het Klimaat. Er is een Troonrede die dit jaar werd verzorgd door Kees Klomp, lector Betekeniseconomie (zie kader op pag. 24). Naast lintjes en prijzen is er net zo'n koffertje als de minister van Financiën op deze dag presenteert, maar dan met hierin honderden duurzame initiatieven en een Trendrapport dat daar duiding aan geeft. Initiatiefnemers, mensen die zelf aan de slag gaan voor een duurzame, groene, sociale wereld, gaan hierover in gesprek met Kamerleden. De onderwerpen en de verschijningsvormen zijn heel divers. Het zijn BV's, stichtingen, Steward Owned bedrijven, coöperaties, commons, of gewoon een groepje buurtgenoten.

Tommy Tomato

Arctic Reflections

Cycling 4 Climate
fotocredit: Par Pa Fotografie

Gloovy Eco Gloves
fotocredit: Ramon Knapikoff

Maak keuzes die goed zijn voor al het leven

Duurzame
dinsdag
2024

Hydraloop

Buurttuin Brigade
fotocredit: Daniel van Veeßen

De Biesterhof
fotocredit: Per Levering

Control Flow

dat eveneens elders in dit nummer aparte aandacht krijgt. De boodschap van deze water-initiatiefnemers is gelijklopend: het dreigende drinkwater tekort is een heel groot probleem, maar te weinig mensen zijn zich hiervan bewust. Waar blijft het urgentiegevoel? We kunnen het thema water net zo aanvliegen als energie door subsidie te geven op besparing en eigen opwekmethoden. Bovendien zouden we naast het centrale watersysteem van de drinkwaterbedrijven veel meer moeten inzetten op lokale oplossingen.

'Prijswinnende circulaire wegwerphandschoen heeft extreem grote impact'

Grote stappen

Ieder jaar zitten er initiatieven in de koffer met extreem grote impact. Dit jaar is dat Gloovy Eco Gloves, de circulaire wegwerphandschoen. Nitril-rubberen wegwerphandschoenen zijn in de zorg-, schoomaak-

en foodsector één van de meest vervuulende items. Als er 'zorg-breed' in Nederland de overstap wordt gemaakt naar Gloovy Eco Gloves (20.000.000 doosjes x 100 stuks), zou dat een jaarlijkse besparing opleveren van 50 miljoen kg CO₂. Deze besparing staat gelijk aan 300.000.000 km rijden met een dieselauto of 7.333 keer de wereld rond. Daarnaast levert dit een besparing op van 1 miljard liter water, wat overeenkomt met 20.000.000 kledingwasbeurten. Met recht won Gloovy één van de Duurzame Dinsdag prijzen.

Beleidsboodschappen

Als de overheid bij iedere opgave voortaan begint met de vraag 'Wat doet de samenleving zelf al en hoe kunnen wij die beweging versterken', dan zouden duurzame maatschappe-

FOTO: COLLIN VAN NOORT

Nieuwe woorden

Innovatieve oplossingen verrijken onze woordenschat. Dit jaar kwamen onder meer de volgende nieuwe woorden langs: BioBlits, Earthfullness, Ecodemocratie, Crowdbuilding, Bekommerkringen en Rentmeester-vennootschap.

lijke ontwikkelingen vleugels krijgen. Niet voor niets kwam tijdens Duurzame Dinsdag herhaaldelijk naar voren dat initiatiefnemers meer als bondgenoten willen samenwerken met overheden. Dit is geen nieuwe boodschap, maar het geluid zwelt alsmaar aan. Natuurlijk is de overheid gewend samen te werken met de markt, maar dit gebeurt nog niet of nauwelijks met maatschappelijke initiatieven. Dat is een gemiste kans, want het zijn eigenlijk heel natuurlijke bondgenoten. Overheden en initiatiefnemers van duurzame oplossingen werken aan dezelfde missie, waarbij ze in plaats van het economische het algemeen belang voorop zetten. Toch komt het maar weinig tot samenwerking. Constitutie voor de Commons springt hier bij. Het is een groep juristen die gemeenschapsinitiatieven adviseert en oefenrechtbanken voert voor een betere (rechts)positie, bijvoorbeeld in aanbestedingsprocedures.

Meerwaarde verzilveren

Het hindert veel initiatiefnemers dat verborgen kosten en baten niet worden meegevoerd in de prijzen van producten en diensten. Het huidige systeem kijkt naar financiële data op korte termijn en niet naar waarden in bredere zin. Biologische producten zijn duurder dan bespoten producten en gebruikt materiaal is duurder dan nieuw. Start-ups die ook werken aan arbeidsparticipatie en sociale cohesie, kunnen die meerwaarde niet te gelden maken. De nieuwe economie staat op de stoep, maar financiers en opdrachtgevers werken nog langs de oude lijnen. Pak dus door op *true pricing*. Dan komt bijvoorbeeld papier dat gemaakt is van restafval, zoals Paperwise, als beste uit de bus. Dit papier is gemaakt van landbouwresten.

Vergroot bewustzijn

Een ander obstakel bij het marktrijp maken van duurzame innovaties is het feit dat de samenleving niet goed is geïnformeerd. Veel mensen weten niet van de dramatische achteruitgang van plant- en diersoorten of van de ernst van de klimaatverandering voor mens en milieu. Als je het niet wéét, ga je er ook niets aan doen.

Fabrikanten van duurzame producten vragen niet alleen om een beter geïnformeerde samenleving, ze werken er zelf hard aan. Dat kunnen ze soms beter dan de overheid. Dus eigenlijk is hun boodschap: laat ons helpen de samenleving bewuster te maken, zodat mensen betere keuzes kunnen maken. Zoals Protect Our Winters een groep skileraren en buitensportliefhebbers die campagnes voor jongeren organiseren over klimaatverandering.

'Huidige systeem kijkt naar financiële data op korte termijn en niet naar waarden in bredere zin'

Sluit je aan

Heb je zelf een project of onderneming die bijdraagt aan een schonere en socialere samenleving, maak jezelf zichtbaar via www.duurzamedinsdag.nl. Naast het event op de

eerste dinsdag van september, organiseert Duurzame Dinsdag jaarrond activiteiten zoals werkbezoeken voor Kamerleden en ambtenaren, duurzame handelsmissies, ontmoetingen met financiers en experts-meetings. ●●●

FOTO: COLLIN VAN NOORT

Hoop is een werkwoord

Op Duurzame Dinsdag 3 september sprak Kees Klomp de 'Duurzame Troonrede 2024' uit in Nieuwspoort te Den Haag. Smaakt deze beknopte samenvatting naar meer? De QR-code linkt je naar de complete tekst.

Het is crisis. Er is zelfs zo veel crisis dat we nieuwe woorden nodig hebben om de ernst ervan te duiden. En dus spreken we tegenwoordig van de polycrisis: een verweven geheel van ecologische, economische en sociale crises die alle aspecten van de menselijke samenleving raakt.

Volgens biologen is er voor de zesde keer in de geschiedenis van de aarde een massa-extinctie gaande. Honderden klimaatwetenschappers verwachten een opwarming van 2,5 tot 3 Celsius voor 2050. Klimaatverandering zal volgens onderzoekers tot een mondiaal inkomensverlies leiden van 19% oftewel 38.000 miljard dollar per jaar, structureel. Een ecologisch-economische ineenstorting is onafwendbaar.

Is de situatie hopeloos? Daarvoor haalt Kees Klomp de woorden van Vaclav

Havel aan: "Hoop is niet hetzelfde als optimisme; evenmin de overtuiging dat iets goed zal aflopen. Het is de zekerheid dat iets zinvol is onafhankelijk van de afloop, onafhankelijk van het resultaat. Het is een gerichtheid van de geest, een gerichtheid van het hart, verankerd voorbij de horizon."

Hoop ontstaat dus al doende. Het is een betekenisvolle inspanning. Hoop is een werkwoord. En dat biedt mogelijkheden. Door te doen, ontstaan nieuwe collectieven, nieuwe gemeenschappen, zelfvoorzienender, minder afhankelijk. Zij zetten nieuwe vormen naast de oude systemen, die daardoor kunnen 'oplossen'. Zij leven de nieuwe systemen als het ware vóór in plaats van tegen de oude te vechten. En omdat alles uiteindelijk met elkaar verbonden is, doen alle goede acties er toe. Sociale verandering komt met het 'zijn' van een ander paradigma. Je doet er meer toe dan je denkt!

